

El contracte del dibuixant

Pere Joan, company mallorquí d'histories de Sento, Torres, Max i Micharmut, té ara algunes novetats per oferir als seus lectors que acaben d'eixir o que aviat seran als quioscos. Opina, però, que els dibuixants s'han deslligat del públic i que els editors no es plantegen el còmic com una indústria. Ha quedat, doncs, submergit en un bell cercle de luxe.

Francesca Sastre

Pere Joan dibuixa personatges centrifugats. Ha donat vida a Mixelín i l'ha despullat dels seus pneumàtics. Ens ha mostrat el caràcter melangiós de l'home de Netol, darrere del seu somriure de vidre. I ara ha caçat el galgo. Potser un dia ens sorprendrà amb l'home dels Nitrats de Xile perdut a la Patagònia o amb la mirada d'Arsène Lupin davall el seu antifaç al laberint del Tibidabo.

Ell sap contar històries i estats d'ànim. Ho ha demostrat a *Passatger en Tràn-sit* (1984) i a *La lluvia blanca*, un àlbum que aparegué primer per entregues a la revista *Cairo*. Abans Pere Joan havia treballat a tebeos com *Baladas Urbanas* (1974) i *Muérdao* (1979). També ha col·laborat a revistes de còmic com *Complot*, *El Vibora*, *MasMadera*, *TBO* i *Vol-502*.

Amb Max coincidí a Barcelona durant la carrera de Belles Arts, ja amb l'afició pel món dels còmics. A l'àlbum *Diagramas y Fascinación*, editat conjuntament, apareixen alguns dels dibuixos inèdits d'aquesta època, on ells s'escapaven de l'academicisme de la facultat. Junts també muntaren una exposició, l'any passat, a Mallorca, entorn del tema del laberint, i participaren a l'homenatge a Hergé que organitzà la Fundació Miró.

El tema del viatge és una constant, un camp magnètic en la imaginació de Pere Joan. El seu darrer treball, *Sota el cel de setembre*, a punt de sortir al mercat, fa un recorregut per la Mallorca de mitjan cinquantès, amb un protagonista d'excepció, Errol Flynn, que passà una temporada a l'illa, lluny de la ficció de Hollywood. Però aquest dibuixant mallorquí ja planeja il·lustrar d'altres ciutats amb nous personatges.

—A l'hora d'inventar una historieta, iper on comences, pel guió o per les imatges?

—El principal problema és la coherència. De vegades, m'enroli més amb un personatge o bé fent l'ambientació, que a donar fluïdesa al guió, a fer que tot lligui. Abans dibuixava amb guions d'altre gent, perquè me donava més joc i co-

neixia noves formes de treballar. Ara, *La Lluvia Blanca*, l'he escrita jo, i n'estic content.

—I segueixes fascinat amb el Mixelín que hi fa de detectiu?

—No tenc un personatge fix, agaf figures estereotipades que són divertides. Quasi provenen de la cultura popular. Són personatges laterals, que donen el to a la història, com l'home de Netol, els Mixelins, els galgos, els avions, els vaixells i els viatges, que ja són coïn personatges. A nivell comercial, potser m'hauria convingut més crear un personatge fix i girar les històries entorn d'ell, com fan els francesos. Tothom coneix Astèrix i Tintin, i cerca la continuació d'aquestes històries. En canvi, aquí s'identifica més els autors, i això ha estat un error.

—Tu t'has creat un estil personal. Quan obres una revista, immediatament se sap que els dibuixos són teus. Fins a quin punt és bo que se't reconegui tan aviat per l'estil?

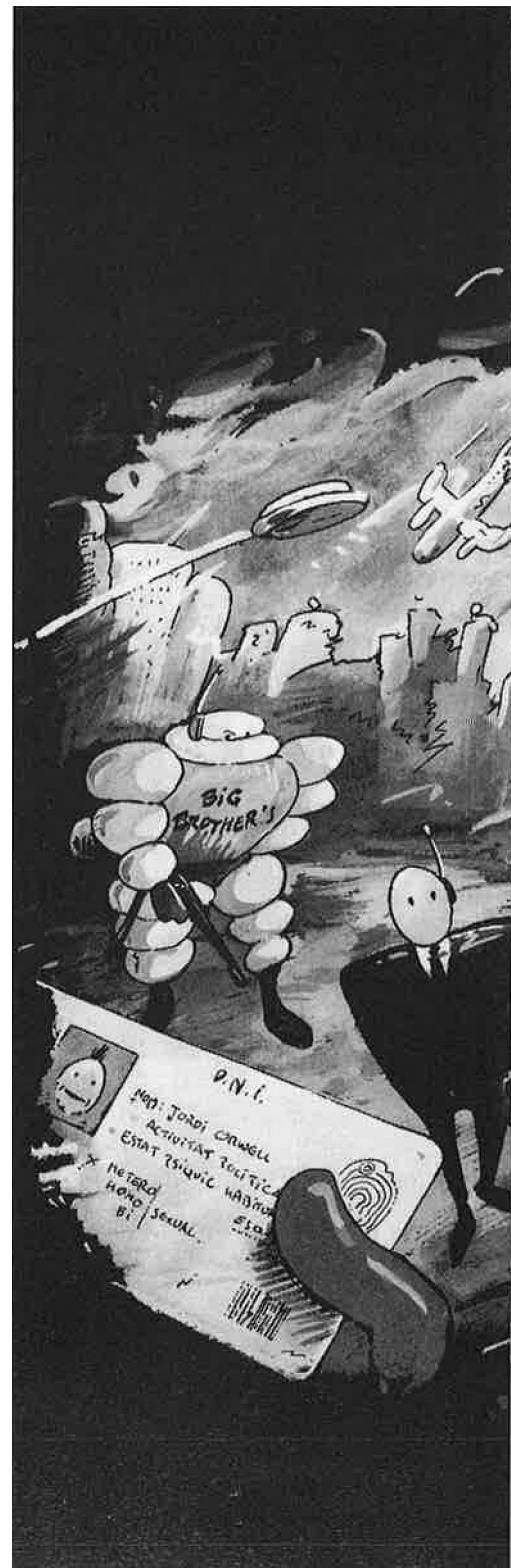
—Es bo comercialment. Però necessit rompre una línia, donar una nova visió. Quan vaig fer Peter Pank, la gent s'estranyava de la mescla entre pictòric i barroc i l'estil Walt Disney. Ara a *Diagramas y Fascinación* surten coses realistes, dibuixos de poesia visual de quan estudiava a Belles Arts amb en Max, que era allò que en realitat ens agradava fer. I també m'atreu la línia clara i puntuar gràficament.

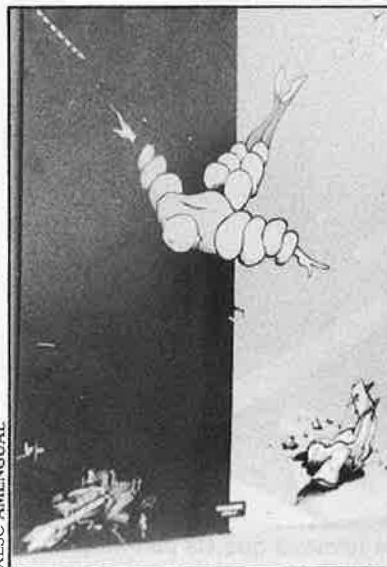
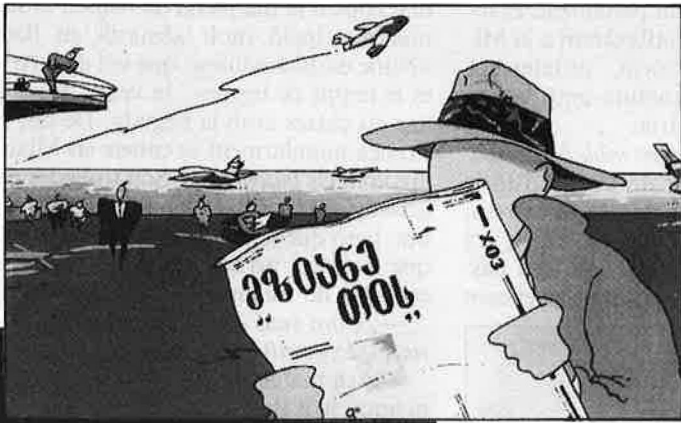
—Quan veus un dibuix, ipenses alguna vegada: «Mira, aquest perejoaneja un poc...»?

—Sí, sobretot en gent jove. És normal, quan un comença, sempre cerca una referència. I després es llança i, si no, pitjor per a ell. Quan jo vaig sortir, va coincidir que gent com en Sento, en Micharmut, en Mike Beltran i Daniel Torres teníem un mateix estil i una temàtica semblant.

—Tots estàveu prop de Cairo. iQuè ha passat després del trencament editor-director d'aquesta revista?

—Ara quasi tots fan coses que tenen poc a veure amb els còmics. Publicitat i edicions de luxe, com això de Mama Gra. Els nostres dibuixos s'han convertit en un objecte bell, més que en una

«Comercialment m'hauria convingut més crear un personatge fix. En canvi, aquí s'identifica més els autors, i això ha estat un error».

simple historieta. Ara surt un anunci a televisió de Daniel Torres. L'*story-board* i els dibuixos són d'ell. Ja s'ha traspassat a un altre camp. Ara quasi ja no hi ha historietes, però la tècnica i l'estètica s'ha desplaçat a altres bandes. A França, per exemple, molts dels anuncis adreçats a joves es fan amb tècniques de còmic. El problema és que no hi ha un mitjà fix. Tothom cerca sortides, dels còmics al vídeo...

—*Com t'ha anat, a tu, l'experiència del vídeo?*

—Vaig fer un encàrrec de TV3. Ens donaren plena llibertat i a mi em sorprengué això, perquè el cinema és un joc col·lectiu, tant, que el producte té poc a veure amb la idea inicial. Vaig utilitzar personatges de ficció, un «mixelinitzat» i la seva al·lota. Potser va sortir massa vídeo-clip. L'ambientació estava per damunt de la narració, però en conjunt no estava malament.

—*Bé, això de cuidar l'ambientació per damunt de la narració et passa sovint...*

—Sí, perquè, de vegades, la història sorgeix només d'una imatge o d'una paraula. La penses i dius: vull contar-la

perquè és bona. A mi, me solen arribar les idees a partir d'imatges soltes. Per exemple, la cara de Netol, grotesca i divertida. Començ a imaginar d'on pot sortir i la humanitzo. El joc consisteix a descobrir quina excusa dónes al lector per dibuixar Netols, o la història d'un tipus que està prenent el sol i que has de fer passar a una situació melangiosa. Normalment, quan pens, no sé d'on surten les històries d'avions i vaixells. A la llarga, t'adones que tot segueix un fil.

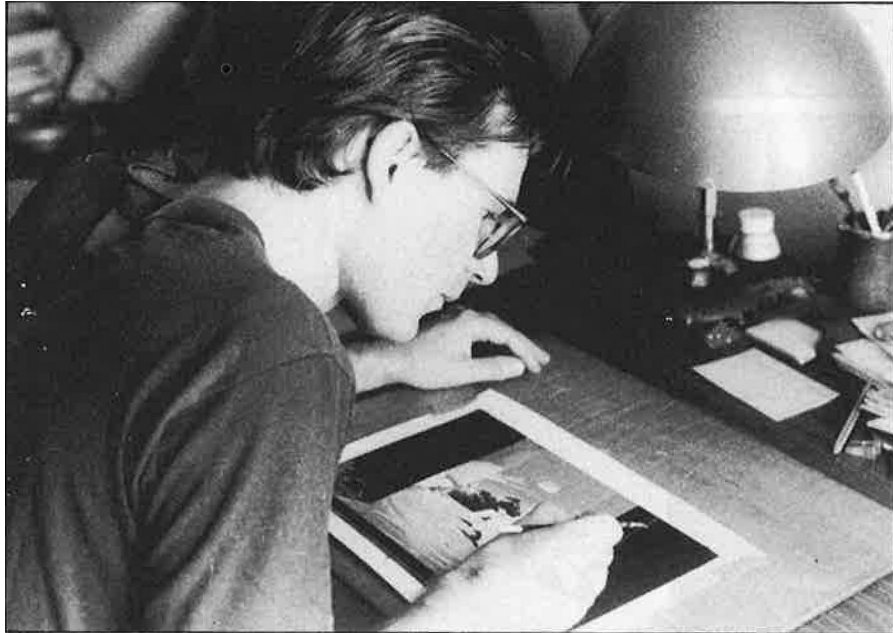
—*Ara, a les teves històries hi ha més humor que al principi a Passatger en Trànsit.*

—Sí, me vaig adonar que contava històries tremendes. La gent era com l'estètica d'aquells moments, molt melangiosa i trista. Però, després, me va atreure l'humor, que sempre m'ha agradat, com les comèdies americanes al cinema. Els tebeos inicialment eren d'humor, per això la gent en comprava més. De totes formes, el meu humor és rar, hipocondríac, de gent neurotizada. Abans, encara que dibuixàs un tema seriós, les línies eren divertides, no me'n podia escapar. Ara cerc temes que vagin millor als dibuixos, més alegres.

—*Il també practiques el voyeurisme per omplir les vinyetes?*

—Sí, molt més exagerat que els pintors, que són més introvertits. Nosaltres agafam coses de carrer. L'estètica d'un semàfor a la nit. A nivell comercial, has d'estar a l'aguait de les modes canviants. Estic segur que els qui feim còmics veim més televisió que els pintors.

—*i Això de la imatge, produeix manies?*

«Estic segur que els qui feim còmics veim més televisió que els pintors».

—Sí, jo en conec que es passen el dia mirant imatges, i ja el seu problema és que no els basta el temps per veure-ho tot i filmar-ho tot. Sempre amb la càmera penjada. No vull exagerar. Comprend que és un estímul més i, si no, t'emborratxes.

—*Hem de parlar de Max. Darrerament heu fet una exposició junts i també heu tret a mitges l'àlbum de Diagramas y Fascinación.*

—La nostra activitat ja ve de Belles Arts, tan acadèmica. Nosaltres dos ens refugiàvem cap a les nostres referències i aficions. Des de llavors, jo valor l'aspecte professional de Max, d'estructurar-se la feina. Ell és capaç de planificar les planes que farà aquell mes, la línia que seguirà aquell any i els personatges. Cosa que jo no faré mai, perquè mai no sé el que faré. Max és el contrapunt al meu esperit, més boig o còmode a l'hora de treballar. També ens anam consultant quasi totes les feines. És una trajectòria paral·lela. Ell sempre ha estat al *Vibora*. Jo m'he mogut un poc més amb altres línies, sobretot després de la tombada de *Cairo*. També amb en Max ens atrauen els mateixos autors de ficció, com Lewis Carroll i Borges. És la literatura fantàstica, però

amb una lògica un tant paradoxal. El tema del laberint, que utilitzarem a la *Miserièrdia*, a l'exposició, m'interessa molt. És mesclar la natura amb la paradoxa de la geometria.

—*Aquesta és una idea molt barroca...*

—Sí, vaig estudiar un poc d'història de l'art a Barcelona, durant la carrera, i no me va interessar mai. En canvi, ara estic descobrint que tenc una idea bastant barroca del dibuix: mesclar el caos

una copa a la mà plena de bugies. Duia una inscripció molt absurda en llatí «Nunc est bidendum», que vol dir «Ara és el temps de beure». Ja veus, relacionar els cotxes amb la beguda. De fet, a França popularment se coneix els Mixelins com els *bidendums*. Són trobades de disseny gràfic fantàstiques. Molt senzilles, però que tenen alguna cosa especial que t'atreu i no saps per què. Com el cocodril de Lacoste...

—*I Com veus ara el panorama editorial? i Et resulta fàcil seguir publicant?*

—Ara mateix no es publica res nou, ni aquí, ni a Barcelona. De moment, he tret reedicions de *La lluvia Blanca*, en revistes que no són pròpiament de còmics. Dins cada institució hi sol haver també un infiltrat i de vegades et proposa coses interessants; si no, no les faig. Una cosa prou bona va ser l'àlbum del Ministeri de Cultura, on el tema central era el cinema. Tothom escrivia la seva història. Hi havia peles i sortí molt ben editat.

En part, els autors hem caigut en un error. Hem passat d'una època, fa vint o trenta anys, de viure en una indústria molt sotmesos a l'editorial, a cultivar una vessant més d'autor, més creativa, fins al punt que els autors s'han deslliçat del públic. I els editors estan molt interessats en el mitjà, però no s'ho plantegen com una indústria. La gent del carrer busca els herois comercials. I després hi ha aquesta altra feina del dibuixant que fa obres de luxe, que som quatre o cinc i ens coneixem tots.

—*i Quins projectes tens ara?*

—Ara estic acabant les il·lustracions d'un llibre que es dirà *Sota el cel de setembre*. Hi ha un trenta per cent de text d'Eduard Jordà i la resta són dibuixos meus. Sortirà molt ben editat, amb tapes dures, com un objecte de luxe. No és un còmic. En principi, la idea és de fer una col·lecció de llibres sobre ciutats. Al primer, *Sota el cel de setembre*, hem agafat com a personatge Errol Flynn, que va viure realment a Mallorca l'any 1957. En aquell temps, ell anava al bar Joe's de Gomila, a Palma. La resta de la història, l'hem inventada.

Però el fet de situar la trama en aquesta època ens dóna l'excusa per mostrar una Mallorca no tan destrossada pel turisme, potser és la imatge de la Mallorca turística que ara voldriem tenir. Hem situat Errol Flynn a la cala de Deià, en un hotel molt antic que es diu Ciudad Jardín, que en realitat és a S'Arenal, i que és un dels més antics de l'illa. Bé, amb la col·lecció pensam treure altres ciutats amb diferents personatges. Londres, el Pol Nord... la idea és de viatjar, d'anar cada vegada més lluny.

amb un cert ordre i una acumulació de coses. El resultat és bastant passional, però sense un fi concret. El tema de l'humor i la mort, o l'humor i la bogeria, sempre surt paral·lel a les meves històries. No és la bogeria de manicomi, sinó l'absurd de la dispersió. El Mixelín ho és, i també els personatges sense cara. La bogeria del cos, allò que no entens i se't dispara.

—*Com més prop de Max, et tornes més sensual, més agressiu...*

—Sí, potser m'influeix. Però és una agressivitat continguda per la part pictòrica. El que sí que notava és que jo tallava les escenes d'acció. Explicava la violència en una o dues vinyetes. No m'hi recreava gens. Solament ho indicava. En canvi, allargava les situacions lentes molt més que les ràpides. Me preocupa que, a part de contar les coses, sorgeixi una metàfora.

—*I No t'han dit res mai els de la marca Michelin?*

—No, jo esperava que me posassin un plet, però no hi ha manera.

—*Ja deus haver esbrinat qui n'era l'autor original*

—No, encara. Però tenc un llibre antic de cotxes. El primer cartell era d'un Michelin amb molts més pneumàtics i